

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา

ในสองสามทศวรรษที่ผ่านมา นับตั้งแต่เกิดความตื่นตัวต่อปัญหาความล้าหลังทางเศรษฐกิจและความค่อยพัฒนาในประเทศที่ยังไม่ได้พัฒนาอุตสาหกรรม นักวิชาการในประเทศที่ก้าวหน้า และในประเทศที่กำลังพัฒนาต่างก็เพิ่งความสนใจไปที่ความแตกต่างด้านเทคโนโลยีและทรัพยากรต่าง ๆ รวมทั้งทุนในระหว่างประเทศอุตสาหกรรมกับประเทศกำลังพัฒนา ไม่ว่านักวิชาการระหว่างประเทศ หรือนักวางนโยบายก็มักจะชี้ถึงสิ่งที่ประเทศกำลังพัฒนาขาดแคลน ไม่มีเหมือนประเทศพัฒนา ถ้าต้องการจะพัฒนาก็จะต้องนำสิ่งนั้น ๆ มาจากประเทศพัฒนาแล้วทั้งสิ้น ซึ่งมีได้หมายความเพียงแต่เทคโนโลยีด้านวัตถุ หากยังรวมถึงเทคโนโลยีด้านสังคม เช่น หลักการรวมกลุ่มหรือการจัดองค์การแบบใหม่ บรรทัดฐานหรือค่านิยมสมัยใหม่ เป็นต้น โดยทั่วไปก็คาดกันว่าสิ่งใหม่จากต่างประเทศดีกว่าและจะนำมาซึ่งประสิทธิภาพสูงกว่าเดิมเสมอ นักสังคมศาสตร์ส่วนใหญ่ได้มุ่งค้นหาเหตุผลต่าง ๆ เพื่อตอบปัญหาที่ว่า ทำไมประชาชนจึงไม่ยอมรับการเผยแพร่หรือเข้ามามีส่วนร่วมในเทคนิคใหม่ ๆ หรือสิ่งใหม่ ๆ ที่ทางราชการหรือผู้การศึกษาสูง ๆ เห็นว่าดีและริเริ่มให้คำตอบ สำหรับสาเหตุที่ประชาชนไม่เป็นไปตามนี้มักจะถูกกันว่า ได้แก่ "ความยึดมั่นในประเพณี" (traditionalism) ซึ่งตรงกันข้ามกับการปรับตัวอย่างรวดเร็ว อันเป็นคุณสมบัติของ "ความทันสมัย" (modernity) ดังเช่นประชาชนที่พัฒนาแล้ว ประชาชนไม่มีส่วนร่วมก็เพราะความเคร่งและยึดมั่นในประเพณี และก็ยังต่อต้านความทันสมัยอีกด้วย การพัฒนาชนบทโดยราชการนั้นตั้งแต่ช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา ก็เน้นการพัฒนาชุมชนซึ่งส่วนหนึ่งก็มุ่งระดมความร่วมมือและให้ราษฎรเข้ามารวมกลุ่มกัน แต่การมีส่วนร่วมดังกล่าวเป็นไปในความหมายที่แคบมาก กล่าวคือเข้าร่วมในโครงการที่ราชการกำหนดตัดสินใจมาแล้วเท่านั้น ลักษณะเช่นนี้มักว่าสอดคล้องเกี่ยวกับลักษณะของกลยุทธ์การพัฒนาที่เน้นบทบาทชนชั้นนำ (Elite-oriented) ให้เป็นผู้กำหนดและตัดสินใจนโยบายและโครงการพัฒนาตามทฤษฎีการพัฒนาที่เน้นเทคโนโลยีและทรัพยากรต่าง ๆ (รวมทั้งทุน) เป็นหัวใจของแนวทางพัฒนา โดยหวังว่าผลกาพัฒนาจะลงสู่เบื้องล่างโดยอัตโนมัติ (สุริชัย หวันแก้ว, 2530:1-3) ทฤษฎีพัฒนาต่าง ๆ ในตอนนี้มีลักษณะที่ให้ความสำคัญแก่เทคโนโลยีและทรัพยากรรวมทั้งทุนอย่างมาก ตามแนวทฤษฎีเหล่านี้ยอมรับการมีส่วนร่วมและบทบาทของชนชั้นนำให้เป็นผู้กำหนดและตัดสินใจโครงการและแผนพัฒนา

ด้วยเหตุนี้จึงแทบไม่ให้ความสำคัญแก่การมีส่วนร่วมของประชาชนส่วนใหญ่อย่างจริงจังแต่อย่างใด (John M. Cohen and Norman T. Uphoff, 1980:213-218) กระบวนการพัฒนาเป็น กระบวนการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิตที่ทุกคนต้องมี การคาดหวังว่าประชาชนจะยอมรับกระบวนการ พัฒนาด้วยดีและนำไปปฏิบัติเป็น เป็นความคิดที่ไม่สมจริง เมื่อรัฐบาลต้องการให้ประชาชนพัฒนาตนเอง รัฐบาลควรเร่งกระบวนการพัฒนานั้น โดยกำหนดนโยบายการสื่อสารที่จะช่วยยกมาตรฐานการครองชีพของประชาชนที่มีฐานะยากจน โดยทั่วไปแล้วมนุษย์ส่วนใหญ่จะแสวงหาหรือมีความต้องการ การพัฒนาศักยภาพที่ตนเองมีอยู่ แต่เพราะความยากจน สภาพแวดล้อมที่ไม่พึงประสงค์ ความค้อยโอกาส และสาเหตุอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องจึงทำให้มีประชาชนบางกลุ่มมีโอกาสน้อยกว่าคนอื่น ๆ ในการพัฒนา ศักยภาพของตนในด้านต่าง ๆ ผู้ค้อยโอกาสเหล่านี้คือชาวชนบทซึ่งมีอยู่ประมาณสาม ในสี่ของ ประชาชนในประเทศกำลังพัฒนา คนที่ยากจนที่สุดมีถึง 40 เปอร์เซ็นต์ ที่อยู่ต่ำกว่าระดับล่างสุด ของความยากจนและ ไม่สามารถสนองความต้องการพื้นฐานได้ ดังนั้นคนเหล่านี้จึงจำเป็นต้องได้รับ นิเทศศาสตร์พัฒนาการหรือการสื่อสาร เพื่อการพัฒนาให้เท่าเทียมบุคคลอื่น ๆ ในสังคมเป็นประการ แรก (Quebral, 1986:80) และเป็นที่ทราบกันดีแล้วว่าปัญหาซึ่งนำไปสู่การพัฒนาขึ้นเกิดจากการ ที่ประชาชนอคอยยาก ยากจน ขาดอาหาร ไม่มีงานทำ รายได้น้อย ผลผลิตต่ำ ไร้การศึกษา สุขภาพอนามัยไม่ดี มีบุตรมากเกินไป และความไม่เสมอภาคในด้านเศรษฐกิจและสังคมโดยทั่วไป สิ่งเหล่านี้จึงกลายเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดนโยบายของแผนพัฒนาและ โครงการพัฒนาประเทศ ทั้งหลายที่ปรากฏให้เห็นอยู่ในเวลานี้ ทั้งในประเทศกำลังพัฒนา ประเทศในภูมิภาคต่าง ๆ และรวมถึงประเทศไทยเราเองด้วย (พีระ จิตรโสภณ, 2521:7)

ตลอดช่วงเวลาสิบปีเศษของยุคพัฒนาที่ผ่านมาปรากฏว่าแผนพัฒนาต่าง ๆ ของ ประเทศไทยยังมีได้สัมฤทธิ์ผลตรงตามเป้าหมายที่ได้วางไว้โดยเค็มที่ มูลเหตุแห่งความไม่สัมฤทธิ์ผล นี้มีอยู่หลายประการด้วยกัน แต่มูลเหตุหนึ่งซึ่งเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปคือ ความล้มเหลวหรือ หย่อนประสิทธิภาพของระบบการสื่อสารระดับต่าง ๆ ที่แนบเนื่องอยู่กับแผนพัฒนาหรือโครงการพัฒนา เหล่านั้น โครงการส่วนมากจำเป็นต้องได้รับการยอมรับจากมวลชน ทั้งในด้านการยอมรับที่จะ เปลี่ยนแปลงทัศนคติ และยอมรับที่จะร่วมมือปฏิบัติ มิฉะนั้นแล้วก็จะไร้ผล แต่ปรากฏว่ามหาชน ส่วนมากที่จะต้องเกี่ยวข้องกับโครงการนั้น ๆ หากมีโอกาสรับทราบข่าวสารอันจำเป็นเพื่อการ เปลี่ยนทัศนคติและการร่วมมือปฏิบัติโดยทั่วถึงอย่างทันหวังดีและด้วยความเข้าใจอย่างแท้จริง เท่าที่ควรไม่ โครงการที่ได้ใช้ทรัพยากรจำนวนมากมาเป็นอันมากจึงล้มเหลวหรือได้ผลตอบแทน ไม่คุ้มค่า (บำรุงสุข สีหอำไพ, 2520:2-3) หลังจากการทบทวนและวิเคราะห์ที่ประชุมการ พัฒนาชนบทและการปฏิรูปสถาบันเกษตรกรในประเทศกำลังพัฒนาต่าง ๆ ในระยะทศวรรษ 1960 แล้วองค์การอาหารและ เกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) ก็สรุปว่านับตั้งแต่กลางทศวรรษที่ 1960 เรื่อยมา สิ่งที่เป็นที่ยอมรับกันโดยกว้างขวางมากขึ้น ๆ ทุกทีก็คือข้อที่ว่า การทุ่มเทความพยายาม

ในโครงการพัฒนาชนบทและการปฏิรูปเกษตรกรรมต่าง ๆ โดยปราศจากคามมีส่วนร่วมของลุ่มเป้าหมายคือ คนยากจนในชนบทเป็นสิ่งที่ไม่เกิดประโยชน์อย่างจริงจัง การพัฒนามิใช่มุ่งเพียงเพื่อประชาชนแต่อย่างเดียว หากจะต้องบรรลุได้ร่วมกันและโดยน้ำมือของประชาชนเองด้วย (Review and Analysis of Agrarian Reform and Rural Development in the Developing Countries Since the 1960's, 1979:79) นิเทศศาสตร์พัฒนาการจึงเป็นสาขาวิชาที่มีความสำคัญอย่างยิ่งคือกระบวนการพัฒนาประเทศโดยส่วนรวม เพราะกระบวนการพัฒนามันเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่ายจึงจะสัมฤทธิ์ผลอย่างแท้จริง ระบบการสื่อสารจึงเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้กระบวนการพัฒนาดำเนินไปด้วยความเข้าใจอันดีจากทุกฝ่าย และเป็นไปตามครรลองที่ประชาชนต้องการอย่างแท้จริง การสื่อสารสองทาง (two-way communication) จะทำให้ผู้ส่งสารและผู้รับสามารถเข้าใจถึงความต้องการและความจำเป็นซึ่งกันและกัน อันจะนำไปสู่ความร่วมมือและความสำเร็จของโครงการพัฒนาต่าง ๆ ในที่สุด พิระ จิวโรสาณ (2521:7) ได้เสนอไว้ว่านิเทศศาสตร์พัฒนาการ พัฒนามาจากทฤษฎีในการใช้การสื่อสารมวลชนเพื่อส่งเสริมเกษตรกรรมและพัฒนาชนบท เป็นแนวความคิดและแนวทางปฏิบัติใหม่ในวิชาการสื่อสาร ซึ่งเป็นความพยายามที่จะใช้กระบวนการสื่อสารและศักยภาพของสื่อต่าง ๆ ที่มีอยู่เป็นเครื่องมือและตัวเร่ง เพื่อก่อให้เกิดผลในการพัฒนาบุคคล พัฒนาชุมชน พัฒนาชนบทและพัฒนาประเทศเพื่อยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชน โดยส่วนรวม ดังนั้นจึงเป็นสาขาวิชาที่ประยุกต์เอาทฤษฎีการสื่อสารมาใช้เพื่อจุดมุ่งหมายเฉพาะในการพัฒนาหรือยกระดับความเป็นอยู่ของบุคคลและสังคมให้ดีขึ้น โดยอาศัยยุทธวิธีทางนิเทศศาสตร์ทุกรูปแบบเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมาย กล่าวคือ จะนำสื่อต่าง ๆ ทั้งสื่อมวลชน สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อภาพนิ่ง สื่อการแสดง ตลอดจนสื่อบุคคลมาใช้เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ในการพัฒนาอย่างเต็มที่

ปัจจุบันโครงการศึกษาด้านนิเทศศาสตร์พัฒนาการปรากฏว่าได้เปิดทำการสอนอยู่ในระดับมหาวิทยาลัยในหลายประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศกำลังพัฒนา เช่น สาธารณรัฐฟิลิปปินส์และสาธารณรัฐอินโดนีเซีย วิทยาการแขนงนี้ได้รับการสนับสนุนเป็นพิเศษจากองค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมของสหประชาชาติ (UNESCO) สำหรับประเทศไทยเรานั้น วิทยาการค่านนี้จึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งเช่นกัน (คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521) แนวความคิดเรื่องนิเทศศาสตร์พัฒนาการหรือการใช้การสื่อสารเพื่อพัฒนาประเทศได้เป็นที่รับรู้ ยอมรับและสนับสนุนโดยทั่วไปทั้งจากผูปฏิบัติงาน ในด้านการพัฒนาและระดับนโยบายคงจะเห็นได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 ได้กำหนดการปรับปรุงระบบการประชาสัมพันธ์เพื่อการพัฒนาไว้ในแผนปรับปรุงและทบทวนบทบาทของรัฐในการพัฒนาประเทศด้วย

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จึงได้ก่อตั้งโครงการศึกษาระดับมหาบัณฑิต โดยเปิดสอนสาขาวิชานิเทศศาสตร์พัฒนาการในระดับปริญญาโทขึ้นเป็นครั้งแรก เมื่อปีการศึกษา 2521 โดยมีวัตถุประสงค์

1. เพื่อผลิตบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถทางด้านนิเทศศาสตร์พัฒนาการให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับงานพัฒนาต่าง ๆ
2. เพื่อแสวงหาความคิดรวบยอดและทฤษฎีต่าง ๆ ทางด้านนิเทศศาสตร์พัฒนาการ อันเป็นการสนับสนุนโครงการพัฒนา และแผนพัฒนาประเภทต่าง ๆ ให้สัมฤทธิ์ผลเต็มที่
3. เพื่อเพิ่มพูนทางวิชาการ การวิจัย และการแสวงหาเหตุผลทางด้านนิเทศศาสตร์พัฒนาการ
4. เพื่อเปิดโอกาสให้ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานเอกชนที่เกี่ยวข้องกับงานพัฒนาและบุคคลทั่วไปได้เข้าศึกษาวิชาการชั้นสูงในค่านิเทศศาสตร์พัฒนาการ

ขอบเขตการศึกษาเน้นเฉพาะการศึกษาทฤษฎีนิเทศศาสตร์ (Communication Theory) และนิเทศศาสตร์ (Communication Strategy) เพื่อพัฒนาประเทศ ทั้งในด้าน เศรษฐกิจ สังคม การปกครอง การศึกษา การสาธารณสุข และการอนามัย ทั้งนี้เพื่อให้การพัฒนาโครงการต่าง ๆ อันมีขอบเขตกว้างเหล่านี้ได้บรรลุเป้าหมายด้วยความรวดเร็ว และสัมฤทธิ์ผลเต็มที่ วิชาแขนงนี้จะอำนวยความสะดวกแก่งานพัฒนาการระดับประเทศทุกโครงการ ทั้งในด้านการวางแผนการพัฒนา และในด้านนิเทศศาสตร์เกี่ยวกับการใช้การสื่อสารต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาให้ได้ผลเต็มที่ รวมตลอดทั้งในด้านกาประเมินผล และการวิเคราะห์ข้อบกพร่องและอุปสรรคต่าง ๆ ของแผนและโครงการ (คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521:2) การศึกษาในระดับสูงเช่นในระดับปริญญาโทและคุณวุฒิตดั้น เป็นการศึกษาระดับเฉพาะในสาขาวิชาที่ผู้ศึกษามีความสนใจเท่านั้น เพื่อให้มีความรู้ความชำนาญในวิชานั้น ๆ อย่างแท้จริง โดยผู้ศึกษาจะต้องแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ นอกจากคำราและคำสอนในห้องเรียนแล้ว จะต้องรู้จักคิดอย่างมีหลักการ เหตุผล และทำการวิจัยเพื่อเพิ่มเติมความรู้ในเรื่องที่ตนสนใจใคร่รู้ เพื่อที่จะสามารถตอบปัญหาหรือข้อข้องใจต่าง ๆ ได้ ด้วยเหตุนี้ผู้ศึกษาในระดับมหาบัณฑิตและคุณวุฒิตดั้นจึงต้องทำการวิจัยในรูปแบบของวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้กำหนดไว้ในหลักสูตรเพื่อ

1. ให้โอกาสและเสริมภาพแก่ผู้ศึกษาในการค้นหาข้อเท็จจริงและทดสอบความรู้ของเนื้อหาทางวิชาการ
2. เป็นการเริ่มต้นวิธีการศึกษาด้วยตัวเองตามลำพัง (Independent study)
3. เป็นการหัดค้นคว้าโดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ (Scientific method)
4. เป็นการฝึกหัดให้มันส์รู้จักคิด แสดงความคิดเห็น มีความคิดริเริ่ม มีเหตุผล และดำเนินงานตามขั้นตอนอย่างมีระเบียบแบบแผนและมีความสามารถในการแก้ปัญหาต่าง ๆ

สำหรับหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์พัฒนาการ
ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ นิสิตทุกคนต้องทำวิทยานิพนธ์ 1 เล่ม จำนวน 12 หน่วยกิตซึ่งถือว่าเป็น
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคณะหลักสูตร นับตั้งแต่ปีการศึกษา 2523 เป็นต้นมาจนถึงปีการศึกษา
2529 นิสิตสาขาวิชานิติศาสตร์พัฒนาการผลวิทยานิพนธ์มาแล้วเป็นจำนวน 98 เล่ม แต่ยังไม่
เคยมีการศึกษา สำนวน วิเคราะห์รายละเอียดและศึกษาแนวโน้มเลยว่าวิทยานิพนธ์เหล่านั้น
ส่วนใหญ่เป็นการวิจัยแบบใด เป็นเรื่องประเภทใด ศึกษาเกี่ยวกับอย่างไรบ้าง ใช้ทฤษฎี
การสื่อสารที่เกี่ยวข้องในระดับใด ใช้เครื่องมืออะไรในการเก็บรวบรวมข้อมูล เนื้อหาของวิทยา
นิพนธ์มีความซ้ำซ้อนกันหรือไม่ และการศึกษาวิจัยในหลักสูตรนี้มีความสอดคล้องหรือบรรลุดตาม
วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งสาขาวิชาหรือไม่ เป็นต้น ตลอดจนรายละเอียดเกี่ยวกับตัวนิสิตผู้ทำวิทยา
นิพนธ์ว่าส่วนใหญ่ เพศใด อายุเท่าไร ประกอบอาชีพอะไร ได้รับทุนอุดหนุนในการทำวิทยานิพนธ์
หรือไม่ และระยะเวลาในการทำวิทยานิพนธ์นานเท่าไร เป็นต้น การวิจัยทางนิติศาสตร์
พัฒนาการนี้มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ในอันที่จะส่งเสริมโครงการการพัฒนาประเทศในด้าน
การศึกษาและด้านต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพ เพราะการวิจัยนอกจากจะก่อให้เกิดความรู้ใหม่ ๆ ซึ่ง
จะช่วยให้มีกาพัฒนาทางวิชาการด้านนิติศาสตร์พัฒนาการแล้วยังสามารถนำมาใช้แก้ปัญหาและ
ปรับปรุงงานด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การจัดการการเรียนการสอนและการจัดหลักสูตร
การวิจัย ตลอดจนการวางแผนเพื่อการพัฒนาประเทศโดยส่วนรวม จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น
การวิจัยเพื่อวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ในหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิตสาขาวิชานิติศาสตร์พัฒนาการ
ตั้งแต่ปีการศึกษา 2523-2529 จำนวนรวมทั้งสิ้น 98 ฉบับ จึงจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการ
พัฒนาทางวิชาการด้านนี้ ให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการ และสภาพที่แท้จริงของสังคม
และเพื่อจะได้มองเห็นภาพรวมของการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตและเป็นแนวทางในการสำรว
งานวิจัยทางนิติศาสตร์พัฒนาการต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์ลักษณะของวิทยานิพนธ์ สาขาวิชา
นิติศาสตร์พัฒนาการ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ในระหว่างปีการศึกษา 2523-2529 ทั้งในส่วนประกอบของวิทยานิพนธ์และข้อค้นพบ (Findings)
ในการทำวิทยานิพนธ์

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์หม่าบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์พัฒนาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยครั้งนี้ได้วิเคราะห์วิทยานิพนธ์ในระหว่างปีการศึกษา 2523-2529 ของสาขาวิชานิเทศศาสตร์พัฒนาการ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวนทั้งสิ้น 98 เล่ม ทั้งนี้เนื่องจากการศึกษาในสาขาวิชานี้ในระดับหม่าบัณฑิตเพียงแห่งเดียวในประเทศไทย โดยได้วิเคราะห์รายละเอียดในส่วนประกอบของวิทยานิพนธ์ทั้ง 98 เล่ม และได้วิเคราะห์ในส่วนข้อค้นพบ (Findings) เฉพาะของวิทยานิพนธ์ที่มีคุณภาพดีหรือดีมากจำนวน 80 เล่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยครอบคลุมรายละเอียดดังนี้

2.1 วิเคราะห์รายละเอียดเกี่ยวกับวิทยานิพนธ์ ได้แก่ ประเภทของการวิจัย ระดับของการวิจัย ประเภทของเรื่อง ระดับที่ผลของการวิจัยต้องการอ้างอิงไปถึง พื้นที่ศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทฤษฎีการสื่อสารที่ใช้ในการวิจัย ประชากรที่ศึกษา กลุ่มที่ศึกษา เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล เทคนิคที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลและคุณภาพของวิทยานิพนธ์

2.2 วิเคราะห์รายละเอียดเกี่ยวกับข้อค้นพบ (Findings) ของการวิจัย ศึกษาเฉพาะวิทยานิพนธ์ที่มีคุณภาพดีขึ้นไป โดยจะพิจารณาสาระและกาลของข้อความรู้หรือข้อค้นพบจำแนกดังนี้

2.2.1 การศึกษาองค์ประกอบในการสื่อสาร ซึ่งแบ่งเป็น 5 ประเภท ได้แก่ ผู้ส่งสาร (Source) สาร (Message) ช่องสารหรือสื่อ (Channel/media) ผู้รับสาร (Receiver) ผลของการสื่อสาร (Effect) และศึกษาทั้งกระบวนการสื่อสาร (Process)

2.2.2 พิจารณากาลของข้อความรู้

2.3 รายละเอียดเกี่ยวกับตัวนิสิตผู้ทำวิทยานิพนธ์ ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ การได้รับทุนอุดหนุนในการทำวิทยานิพนธ์ และระยะเวลาที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ประเภทของการวิจัย หมายถึง ลักษณะของงานวิจัย พิจารณาจากวิธีดำเนินการวิจัย แบ่งเป็น 4 ประเภทคือ

1. การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์
2. การวิจัยเชิงบรรยาย
3. การวิจัยเชิงทดลอง
4. การวิจัยเชิงประจักษ์

ประเภทของเรื่อง หมายถึงลักษณะของเนื้อหาที่ศึกษาแบ่งเป็น 6 ประเภทคือ

1. ผู้ส่งสาร (Source)
2. สาร (Message)
3. ช่องสารหรือสื่อ (Channel/media)
4. ผู้รับสาร (Receiver)
5. ผลของการสื่อสาร (Effect)
6. กระบวนการสื่อสาร (Process)

ระดับของการวิจัย หมายถึง ความลึกของการศึกษาวิจัยแบ่งเป็น 3 ประเภท

1. การศึกษาสภาพหรือลักษณะของปรากฏการณ์ต่าง ๆ
(Exploratory research)
2. การศึกษาเชิงสหสัมพันธ์หรือการศึกษาความสัมพันธ์แบบเกี่ยวข้อระหว่าง
ตัวแปร (Corelational research) หรือการวิจัยเชิงเปรียบเทียบ
(Comparative research)
3. การศึกษาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างตัวแปร (Causal research)

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หมายถึง หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานวิจัยจำแนกตาม
ลักษณะงานที่อยู่ในความรับผิดชอบของ 14 กระทรวงหลักได้ดังนี้

1. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	2. กระทรวงมหาดไทย
3. กระทรวงศึกษา	4. กระทรวงสาธารณสุข
5. กระทรวงกลาโหม	6. กระทรวงอุตสาหกรรม
7. กระทรวงคมนาคม	8. กระทรวงพาณิชย์
9. กระทรวงการคลัง	10. กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี
และการพลังงาน
11. สำนักนายกรัฐมนตรี	12. กระทรวงยุติธรรม
13. กระทรวงการต่างประเทศ	14. ทบวงมหาวิทยาลัย

ทฤษฎีการสื่อสารที่ใช้ในการวิจัย หมายถึง ทฤษฎีการสื่อสารที่มีลักษณะความเป็น
สหศาสตร์ว่าด้วยกระบวนการสื่อสารของมนุษย์ จำแนกได้เป็น 4 แนวทาง

1. ทฤษฎีสื่อสารเชิงระบบพฤติกรรม (Communication Theory: Systems of Behavior)

2. ทฤษฎีสื่อสารเชิงพฤติกรรมการถอดและเข้ารหัส (Communication Theory: Decoding-Encoding)
3. ทฤษฎีสื่อสารเชิงปฏิสัมพันธ์ (Communication Theory: Interaction)
4. ทฤษฎีสื่อสารเชิงบริบททางสังคม (Communication Theory: Social Context)

กลุ่มที่ศึกษา หมายถึง กลุ่มที่นำมาศึกษา และวิธีการได้มาซึ่งตัวแทนของกลุ่มที่ศึกษา แบ่งเป็น 3 ประเภทคือ

1. ประชากร
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้มาโดย
 - 2.1 สุ่มตัวอย่างแบบทราบค่าความน่าจะเป็น (Probability Sampling) แบ่งเป็น
 - 2.1.1. สุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling)
 - 2.1.2. สุ่มอย่างมีระบบ (Systematic Sampling)
 - 2.1.3. สุ่มแบบแยกประเภท (Stratified random sampling)
 - 2.1.4. สุ่มแบบแยกกลุ่ม (Cluster Sampling)
 - 2.1.5. สุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling)
 - 2.2 เลือกตัวอย่างแบบไม่ทราบค่าความน่าจะเป็น (Non-probability sampling) แบ่งเป็น
 - 2.2.1. ตามความบังเอิญ (Accidental Samples)
 - 2.2.2. แบบโควตา (Quota Samples)
 - 2.2.3. แบบเจาะจง (Purposive Samples)
 - 2.2.4. ตามความสะดวก (Convenience Samples)
3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล หมายถึง อุปกรณ์หรือเทคนิควิธีที่ผู้วิจัยใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งได้ 8 ชนิดคือ

1. แบบบันทึกข้อมูล
2. แบบสังเกต
3. แบบสัมภาษณ์
4. แบบทดสอบ
5. แบบสอบถาม

6. แบบสำรวจ
7. แบบวัด
8. แบบประเมิน

เทคนิคที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล หมายถึง สถิติหรือวิธีการที่ใช้ในการจัดกระทำข้อมูล เพื่อสรุปข้อมูล ให้อยู่ในรูปที่สามารถตีความและแปลความหมายได้ แบ่งสถิติและวิธีการที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 พวกคือ

1. การวิเคราะห์เนื้อหา
2. สถิติภาคบรรยาย
3. สถิติภาคสรุปอ้างอิง

อายุ หมายถึง อายุของนิสิตผู้ทำวิทยานิพนธ์ในปีที่สำเร็จการศึกษา

อาชีพ หมายถึง สถานภาพด้านการทำงานของนิสิตผู้ทำวิทยานิพนธ์ระหว่างทำวิทยานิพนธ์

ระยะเวลาที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ หมายถึง ระยะเวลาทั้งหมดที่นิสิตใช้ไปในการทำวิทยานิพนธ์ โดยนับเป็นภาคการศึกษา ตั้งแต่ภาคการศึกษาที่เริ่มลงทะเบียนวิทยานิพนธ์จนถึงภาคการศึกษาที่ลงทะเบียนวิทยานิพนธ์ครบ 12 หน่วยกิต

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ทราบแนวในการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตมหาดบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ พัฒนาการ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในช่วงเวลาที่ผ่านมามี
2. เป็นแหล่งข้อมูลในการศึกษา ค้นคว้า และอ้างอิงเกี่ยวกับการวิจัยทางนิติศาสตร์พัฒนาการ
3. เป็นแนวทางทั่ว ๆ ไปแก่หน่วยงานต่าง ๆ ในการสำรวจงานวิจัยทางนิติศาสตร์พัฒนาการ
4. เป็นการรวบรวมบรรณานุกรมวิทยานิพนธ์สาขาวิชานิติศาสตร์พัฒนาการ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตั้งแต่แรกเริ่มของการจัดการศึกษาระดับมหาบัณฑิตจนถึงปีการศึกษา 2529